

Menšiny v českém a polském právu

Abstrakt

Tato práce se věnuje srovnání právní úpravy postavení národnostních a etnických menšin v českém a polském právu. Tyto dvě jurisdikce byly zvoleny pro částečnou podobnost právních kultur, jazykovou spřízněnost obou zemí a srovnatelnou novodobou právní historií. Analýza se zaměřuje na srovnání poskytování právních záruk národnostním a etnickým menšinám v obou zemích a odhaluje, že přes podobné rysy právních kultur je mezi českým a polským právním systémem ochrany menšin řada odlišností.

V obou zemích jsou základní záruky menšinám poskytnuty ústavou a dále jsou hlavní záležitosti systematicky upraveny v zákonech věnovaných výlučně národnostním a etnickým menšinám, v České republice je to zákon o právech příslušníků národnostních menšin, č. 273/2001 Sb., v Polsku je takovým zákonem Zákon ze dne 6. ledna 2005 o národnostních a etnických menšinách a regionálním jazyce (Sb. z. z 2005 r. Č. 17, poz. 141, Č. 62, poz. 550).

Oba zákony upravují obdobné oblasti, tedy vzdělávání v menšinových jazycích, právo na rozšiřování a přijímání informací v menšinových jazycích, právo na vícejazyčné názvy a označení, právo na užívání jména a příjmení v jazyce menšiny a právo na užívání menšinového jazyka v jednání před státními orgány a soudy. Menšinové zákony v obou zemích také upravují zastoupení menšin v poradních orgánech celostátních vlád. Český menšinový zákon je přitom obecnější a odkazuje s podrobnostmi úpravy na podzákonné normy či jiné zákony, například školský zákon, zákon o obcích apod. Polský menšinový zákon je podrobnější a namísto nejasně definovatelných pojmů, jakými je požadavek českého zákona, že určitá menšina pobývá na území státu „tradičně a dlouhodobě“, jmenuje konkrétní kritéria, jakým je podmínka, že určitá menšina se na území Polska vyskytuje sto let.

Přestože se zvolené jurisdikce liší v přístupech, jakými v nich zákony upravují některé dílčí záležitosti, lze shrnout, že sledují podobné cíle, což vyplývá i z analyzované judikatury. V mezinárodněprávním klimatu neexistence jednoznačně všeobecně uznávané právní definice národnostní menšiny je pozice jednotlivých národnostních skupin na území států mnohdy nejasná, a přitom právě přehledná a konzistentně uplatňovaná právní úprava postavení menšin může zabránit vzniku napětí mezi národnostními skupinami či dokonce etnickým konfliktům.

Klíčová slova: české právo; národnostní menšiny; polské právo